

BARABÁS T. JÁNOS A KRÓNIKÁNAK: KEVÉSBÉ ÉRVÉNYESÜLHETNEK A REGIONÁLIS ÉRDEKEK, AMÍG ROMÁNIA ÁLL AZ EU ÉLÉN

Elnökség belpolitikai feszültségek árnyékában

Belpolitikai feszültségek jellemzik majd Romániát a 2019-es évben is, ez azonban nem hat majd ki nagymértékben az EU-elnökségre – véli Barabás T. János, a budapesti Külügyi és Külgazdasági Intézet vezető elemzője.

» BALOGH LEVENTE

– Január elsejétől Románia vette át az Európai Unió soros elnöki tisztségét. Az Európai Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker máris kétségbe vonta, hogy Bukarest felkészült a tisztség betöltésére. Mennyire tekinthető ez megalapozott bírálatnak, és mennyire kampánynak, hiszen Juncker – hivatalosan – a jelenleg román kormánypártokkal szemben álló Európai Néppárt politikusa?

– Bár bel- és külföldi politikai tényezők kifejezték kételyüket a román elnökség képességeire nézve, így karácsony után Jean Claude Juncker EB-elnök azt nyilatkozta, hogy Románia nincs felkészülve a feladat ellátására, de megítélésében a bukaresti kormányzat különösebb gond nélkül fogja teljesíteni feladatát, mert a főbb dossziék (Brexit, májusi EP-választások) már elő vannak készítve, illetve kevésbé az elnökségtől függenek, az uniós költségvetési terv elkészítésének menedzselését pedig az év második felétől hivatalba lépő finn elnökség vállalja el. Ezt Juncker EB-elnök is nagyon jól tudja, tehát nyilatkozatai politikai nyomásgyakorlásnak és demagógiának tekinthetőek, mert a kifogásokat előbb szakértői szinten kell kezelni, és nem a médiában üzengetni. Érdekes lenne, ha Juncker elnököt szólítaná fel egy illetékes intézmény arra, magyarázza el a feladatait, elképzeléseit, mert így kerekesebb lenne a kép arról, ki hogyan van felkészülve. Aggodalomra viszont van ok, hiszen vita van Romániában a kormánnyal és az elnök között a tekintetben, ki képviselje a főbb eseményeken az államot, de az elnökség feladatait a profi román diplomácia egyezteteti, tesz javaslatokat, koordinál. Az alkotmány rendelkezik atekintetben, hogy a külföldi ceremonális alkalmakkor az államfő az illetékes. Az elmúlt években százával képezték külföldön a kitűnő román külügyi szakembereket, és ez tapasztalható a nemzetközi intézményekben való hatékony román részvételben is.

Meglepően kritikus Romániával a francia állami RFI rádió, amely gyengének és kaotikusnak tartja a román kormányzatot, és aggódik amiatt, hogy Michel Barnier volt francia miniszter, Brexit-főtárgyaló emiatt nehezebben tud majd kampányolni az EB-elnökségért. Meglátásomban a francia aggodalom fő oka az, hogy a román kormány nem a francia fegyvergyártókat helyezi előnybe a mostani honvédelmi beszerzéseknél. Ha francia fregattok, helikopterek lennének a beszerzési listán, más lenne a politikai retorika is.

– Románia kényes időszakban veszi át az EU irányítását, hiszen májusban EP-választásokat tartanak, és talán még sohasem volt ekkora tétje az uniós parlamenti megméretetésnek, hiszen két tábor látszik körvonalazódni: a szuverenistáké és a szorosabb uniót akaró unionistáké. Mennyire lehet képes Románia ilyen közegben megvalósítani a célkitűzéseit?

– Az EU stratégiai kérdéseit a májusi európai parlamenti választások után tárgyalják, addig inkább csak a kötelező témák lesznek terítéken. Várhatóan egy jobboldali centrista relatív többség lesz az új parlamentben, de növekszik a jobboldali

Feszültségek és profizmus. Barabás T. János szerint Bukarest különösebb gond nélkül fogja teljesíteni feladatát

patrióta, a populista és regionális pártok jelenléte, beleértve Macron liberálpopulista új frakcióját is. A politikai-ideológiai erőviszonyok előre láthatóan kis mértékben változnak a globalista-liberális tábor rovására. A lényeg az, hogy az európai politikai spektrum közepén lévő német CDU-CSU jobboldali centrista párt nem óhajtja Macronék pénzügyi unióját, és inkább a biztonsági témák (migránskérdés, közös védelem), az információs gazdaság, és a kisebb, de hatékonyabb közös költségvetés ügyeit elősegítő lépéseket szeretnének. Utóbbiak is erősítik az Unió kohézióját, de kevésbé támogatják egy brüsszeli szuperkormány létrejöttét. Mindezen kérdések inkább a következő félévi, finn elnökség idején kerülnek terítékre, az új parlament létrejötte után.

» Fontosságunk akkor növekedne gyorsabban, ha össze tudnánk fogni a fontosabb uniós kérdésekben (Brexit, költségvetés, biztonság, közös politikák, projektek), ehhez viszont a szűkkeblű nacionalizmuson és a korrupt titkosszolgálatok háttérhatalmának kellene túltennünk magunkat.

– Egyáltalán mekkora Bukarest hitelessége azt követően, hogy a jelenlegi kormánypártokat azzal vádolták meg: le kívánják építeni a korrupcióellenes harcot, és hadjáratot indított az igazságszolgáltatás intézményei ellen a saját korrupt politikusaik megmentése érdekében?

– Romániának rossz külföldi sajtója van az említett belpolitikai bajok miatt, ami tükrözi az uniós vezető hatalmak és döntéshozó központok nehezmenyészését is. Ez csökkeni Bukarest politikai mozgásterét, mert például gyérülnek a magas szintű találkozók. Meglátásom szerint Románia hitele és befolyása akkor sem növekedne lényege-

sen, ha csökkenne a korrupció és a belpolitikai feszültség, mert geopolitikai okokból Bukarest inkább az Egyesült Államok partnere térségünkben. Amíg Románia biztonság terén fontosabb a német-francia párosnak, mint gazdaságilag, ez így fog maradni – lásd a schengeni tagság elhalasztását.

– A román EU-elnökség évét nem csupán az EP-választások, hanem az év végén esedékes államfőválasztás is „beárnyékolja”. Az ellentét a szociálliberális kormány és a jobbközépnek tekintett Klaus Johannis államfő között talán még sohasem volt ilyen mély. Ez az ellentét mennyire nyomja majd rá a bélyegét az uniós elnökségre, illetve a 2019-es évre?

– Klaus Johannis államfő és Liviu Dragnea, a kormányzó szocialisták (PSD) pártelnöke nem fog tudni együttműködni uniós ügyekben, már csak az év végi elnökválasztási kampány miatt sem. A belpolitikai feszültségeket tovább fogja élesíteni a honvédelmi beszerzések körüli vita, az igazságügy témái, továbbá a kormányzó szocialista párton belül várható a hatalmi harc kiújulása, hiszen a tavasszal várható még egy bírósági ítélet Dragnea ügyeiben. A belpolitikai feszültségek várhatóan mégsem akadályozzák Bukarest EU-elnökségét, mert az EP-választások miatt áprilisban gyakorlatilag leáll az EB működése, és az érdemi munka, a román diplomácia pedig menedzselni tudja a feladatokat. Mindez sajnos azt is jelenti, hogy közös regionális érdekeink kevésbé fognak érvényesülni, és lesznek olyan nyugati uniós döntéshozók, például Franciaország, amelyek a keleti tagállamok szerepének a csökkentésére fogják használni a román elnökség gyengéit.

– Mekkora egyáltalán Románia mozgásteré, befolyása az EU-n belül?

– Romániának lakosságához, gazdaságához képest talán kevesebb a súlya az EU döntéshozásában, de ez egész térségünkre jellemző. Románia nem tagja a schengeni

és az euróövezetnek, perifériális elhelyezkedése, történelmi meghatározottsága miatt is kevésbé van jelen az európai lényegi történetekben. Az Unió fő döntéseit a német-francia páros hozza, Románia szava akkor lenne hangosabb, ha regionális szövetségben jelentkezne, amire nincs komoly hajlam a román parlamentben, legfeljebb a bukaresti külügyminisztérium veszi komolyabban ezt a szükségszerűséget. Gondoljunk csak a regionális infrastruktúra gondjaira. Mindez lassan jó irányban változik, mert térségünk gazdasága az Unió átlaga felett növekszik, és Románia legfontosabb gazdasági partnerei Közép-Európában vannak. Fontosságunk akkor növekedne gyorsabban, ha össze tudnánk fogni a fontosabb uniós kérdésekben (Brexit, költségvetés, biztonság, közös politikák, projektek), ehhez viszont a szűkkeblű nacionalizmuson és a korrupt titkosszolgálatok háttérhatalmának kellene túltennünk magunkat.

– Mennyire várható sikeres EU-elnökség? Egyáltalán mi minősülhet egy sikeres EU-elnökség ismérvének?

– Az uniós elnökség román prioritásai – jelezve térségünk egymásrautaltságát – meg egyeznek a magyar érdekekkel: a tagországok egymás közötti bizalmának erősítése, a Keleti Partnerség és a Nyugat-Balkán irányába való figyelem fokozása, energiaügyekben az interkonnektivitás erősítése, a fekete-tengeri biztonsági Unió általi felkarolása, a turizmus előmozdítása. A Szabad Európa Rádió az amerikai biztonságpolitikának megfelelő Keleti Partnerséget és a Nyugat-Balkán integrációját emeli ki a feladatok közül. Ezen területeken nem várható lényegi előrelépés a következő költségvetési ciklus megszavazása előtt, ezért a román elnökségnek inkább PR-, országpromóciós előnye lesznek. Ez utóbbit tudják a román politikusok is, a Johannis által elnökölt tavaszi szebani európai tanácsi értekezlet lesz a csúcspontja az ország-, és politikaiimázs-építésnek. Az EU-elnökség mégis sikeres lehet, mert a konkrét feladatokat teljesíteni tudja a román fél.

– Az, hogy a következő fél évben több figyelem irányul Romániára, növelheti-e az esélyt arra, hogy a magyar közösség önrendelkezési törekvései is ismertebbé váljanak, esetleg szimpátiát keltsen irántuk?

– A román EU-elnökség lehetősége az ország promóciójára, kedvező bemutatására. Gondoljunk csak arra, hogy a fogyasztói szokások a brandek, márkák vásárlása felé terelődnek, és egy ország is kereskedelmi brand, jellegzetesség. A romániai magyarság része az államnak, tehát logikus lenne, hogy megjelenjen a nyilvánosságban az elnökségi programok alkalmából is. Itt inkább gazdasági, turisztikai promócióra gondolok, az autonómia kérdéseit előbb a román parlamentben kellene tisztázni. Az EU-nak megvannak a szakosodott intézményei, projektjei kisebbségi ügyekben, de ez nem az EU-elnökséghez kötődik. A román diplomáciai, adminisztratív elit viszont alig fogad be magyarokat, ami rossz jel arra nézve, milyen lehetőségek lehetnének kisebbségi külföldi promócióra. Itt jegyzem meg, hogy a román minisztériumi vezetők, bírák, ügyészek, és egyéb állami intézmények előjáróinak legalább egyharmada továbbképzést végzett a román Mihai Viteazu titkosszolgálati akadémián, ahova meghívásos alapon lehet bejutni, és magyarokat nem vesznek fel. A román elit tehát kooptálja tagjait, nem érdem alapján választják ki őket demokratikusan, nem csodálkozhatunk tehát a kormányzás zavarain.